

ÎNTÂRZIAREA ÎN CIRCUITELE COMBINAȚIONALE, SINCRONIZAREA ELEMENTELOR DE MEMORARE A INFORMAȚIEI, CALCULUL PERIOADEI CEASULUI

- Curs5 -

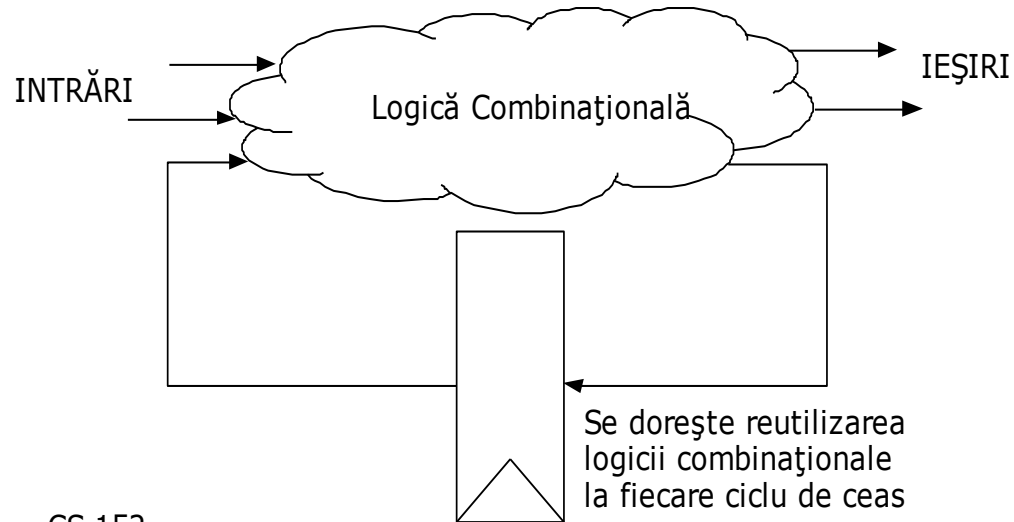
Subiecte abordate:

- **ÎNTÂRZIERILE ÎN CIRCUITELE COMBINAȚIONALE**
  - **Tehnologia CMOS**
  - **Calculul întârzierilor**

- **CONVENȚII PENTRU SINCRONIZAREA SISTEMELOR NUMERICE**

- **ELEMENTE DE MEMORARE CU INTRARE DE CEAS**

- **CALCULUL PERIOADEI CEASULUI ÎN CONDIȚIILE COMENZII PE FRONT**

- **COMPONENTELE UNITĂȚII DE EXECUȚIE**

- **REFERINȚE:**
  - www-inst.eecs.berkeley.edu/~cs152
  - <http://6004.lcs.mit.edu/>

ÎNTÂRZIERILE ÎN CIRCUITELE COMBINAȚIONALE

Prelucrarea informației în sistemele de calcul se realizează în timpul transferului acesteia de la o sursă/element de memorare la o destinație/element de memorare, prin intermediul unei logici combinaționale.

CS 152

Tehnologia CMOS - tehnologia de bază.

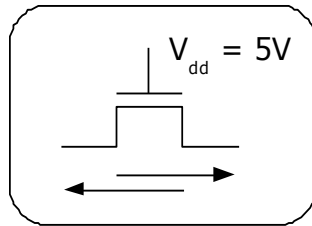
•**CMOS**: Semiconductor Metal Oxid Complementar.

Tranzistor **NMOS**
(Semiconductor
Metal Oxid de tip N)

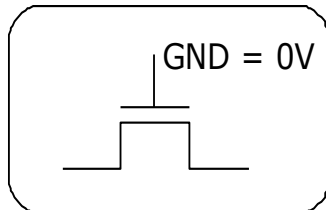
Tranzistor **PMOS**
(Semiconductor Metal
Oxid de tip P)

NMOS

conduce dacă la
poarta lui se aplică
un potențial electric
ridicat (V_{dd})

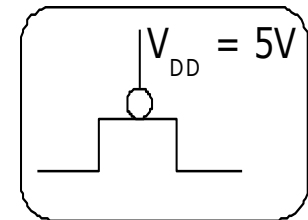

este blocat dacă la
poarta lui se aplică
un potențial electric
coborât (GND)

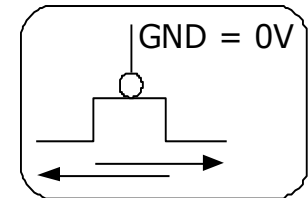

PMOS

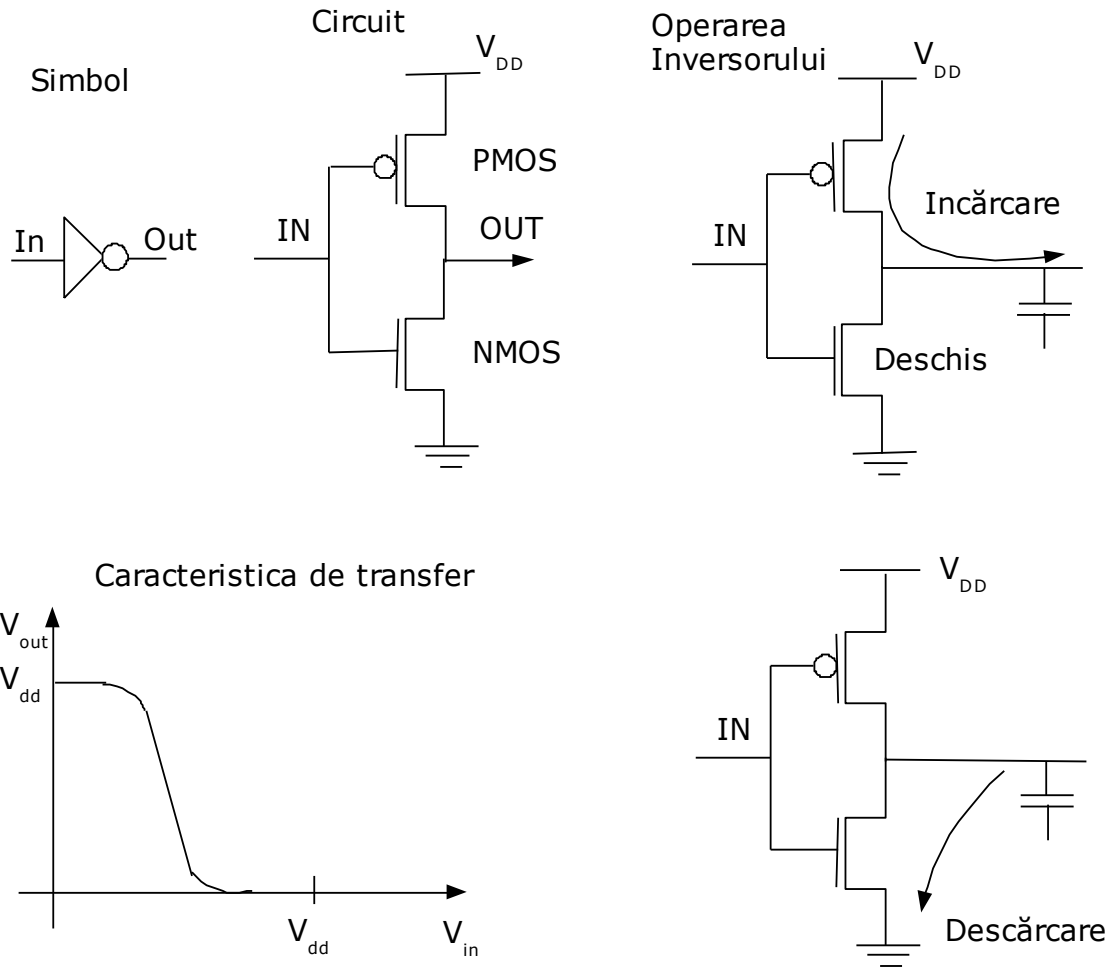
este blocat dacă la
poarta lui se aplică un
potențial electric
ridicat (V_{dd})

conduce dacă la
poarta lui se aplică un
potențial electric
coborât (GND)

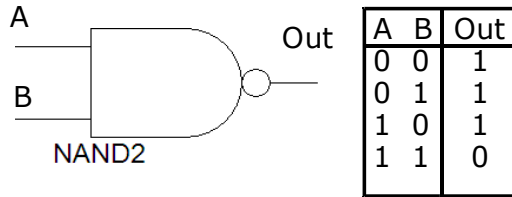

Inversorul CMOS

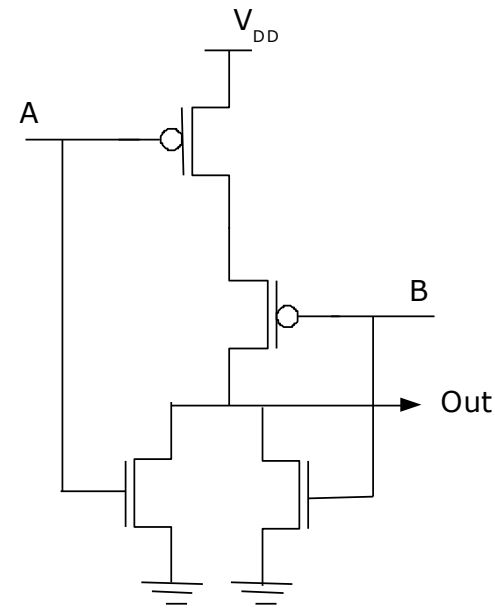
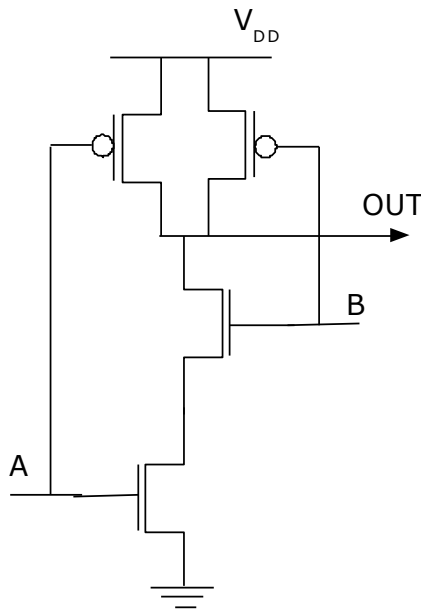
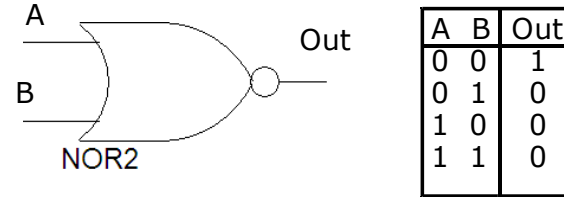

Comparație între porți logice

Poarta NAND cu două intrări

Poarta NOR cu două intrări

Comportările ideală și reală

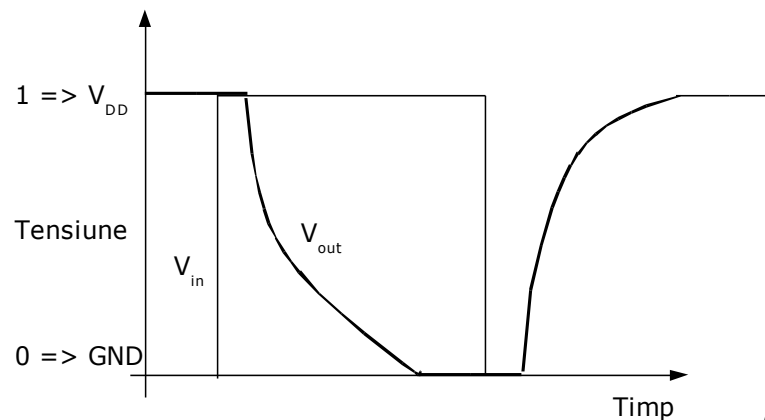
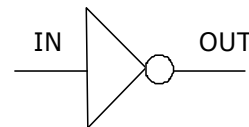
a) Când intrarea $0 \rightarrow 1$, ieșirea $1 \rightarrow 0$, dar NU instantaneu.

Când ieșirea efectuează tranziția $1 \rightarrow 0$, tensiunea de ieșire tranzitează de la V_{dd} (5V) la 0V.

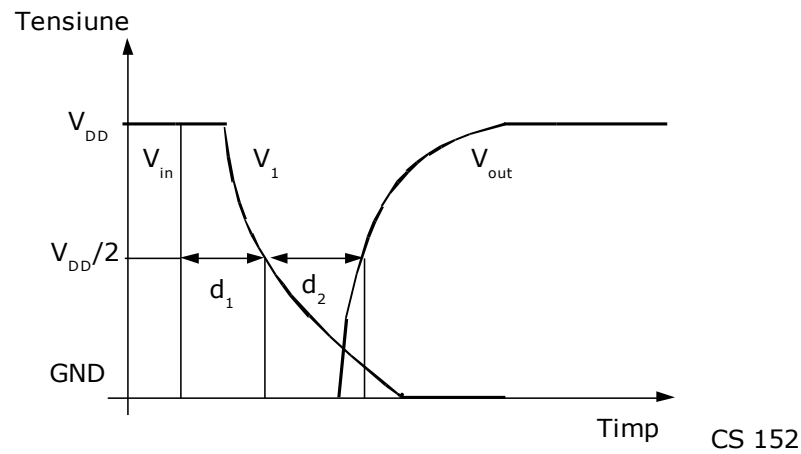
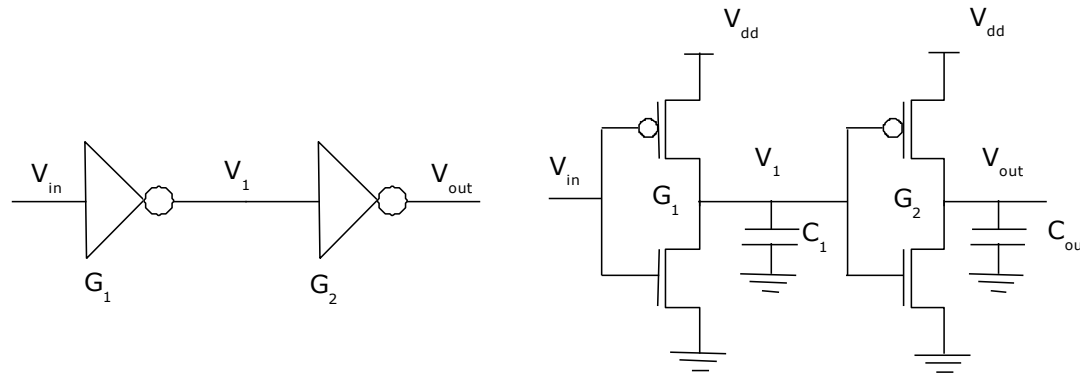
b) Când intrarea $1 \rightarrow 0$, ieșirea $0 \rightarrow 1$ dar NU instantaneu.

Când ieșirea efectuează tranziția $0 \rightarrow 1$: tensiunea de ieșire tranzitează de la 0 V la V_{dd} (5V).

c) Tensiunea nu se modifică instantaneu.

Conectarea în serie a porților.

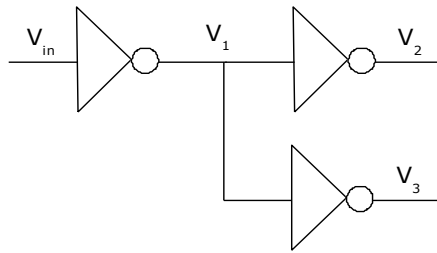

Întârzierea Totală de propagare = Suma Întârzierilor Individuale = $d_1 + d_2$

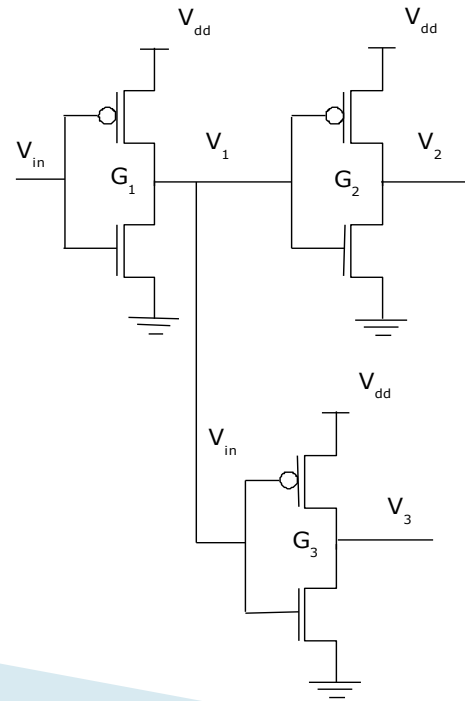

Calculul întârzierilor

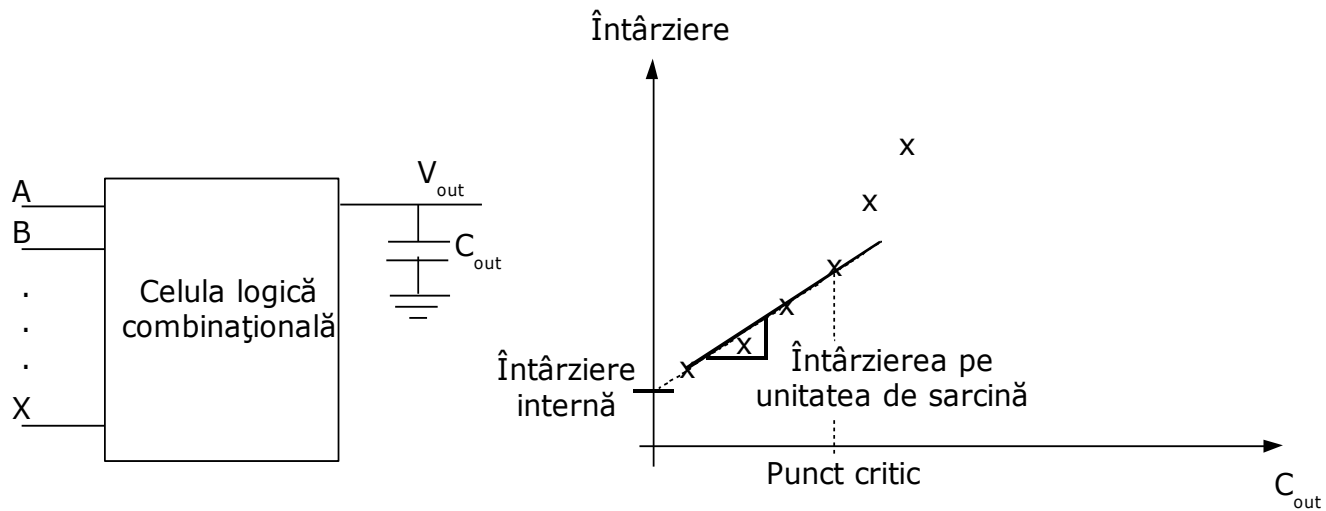
- Suma întârzierilor pe căile seriale
- Întârzierea ($V_{in} \rightarrow V_1$) $\neq$ Întârzierea ($V_{in} \rightarrow V_3$)
- Întârzierea ($V_{in} \rightarrow V_2$) = Întârzierea ($V_{in} \rightarrow V_1$) + Întârzierea ($V_1 \rightarrow V_2$)
- Întârzierea ($V_{in} \rightarrow V_3$) = Întârzierea ($V_{in} \rightarrow V_1$) + Întârzierea ($V_1 \rightarrow V_3$)
- Drumul Critic = Calea cea mai lungă dintre cele N căi paralele

CS 152

Modelul general al întârzierii în circuitele combinaționale

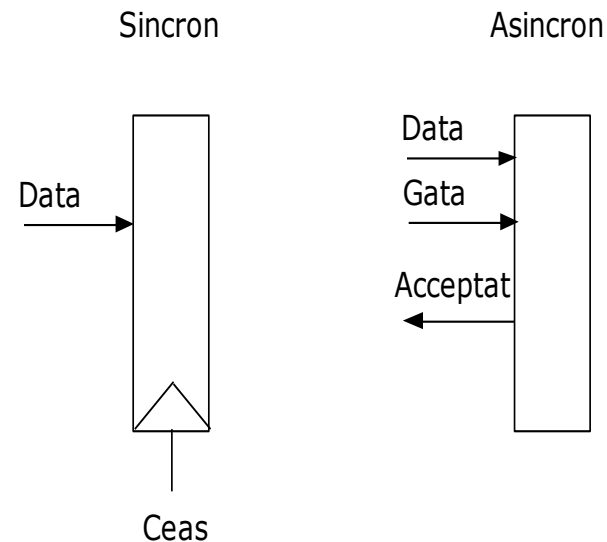
CONVENȚII PENTRU SINCRONIZAREA SISTEMELOR NUMERICE

Pentru toate sistemele numerice este necesară o convenție în legătură cu momentul în care receptorul/destinația poate prelua data aplicată la intrarea sa:

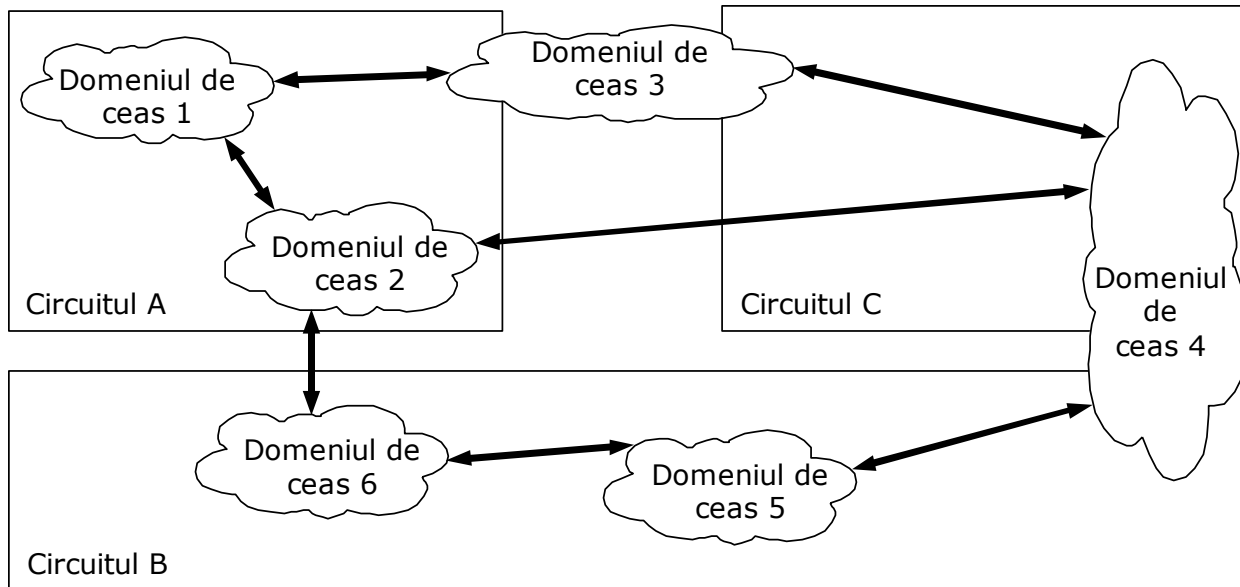
- *sistemele sincrone* utilizează un semnal de ceas comun;
- *sistemele asincrone* codifică semnalele “dată prezentă” (data ready) separat sau împreună cu semnalele care reprezintă datele.

Sistemele numerice necesită o convenție privitoare la momentul la care emițătorul poate transmite în siguranță o altă dată/informație către receptor:

- *sistemele sincrone*: la următorul front al semnalului de ceas;
- *sistemele asincrone*: după emiterea de către receptor a semnalului *acceptat/acknowledge*.

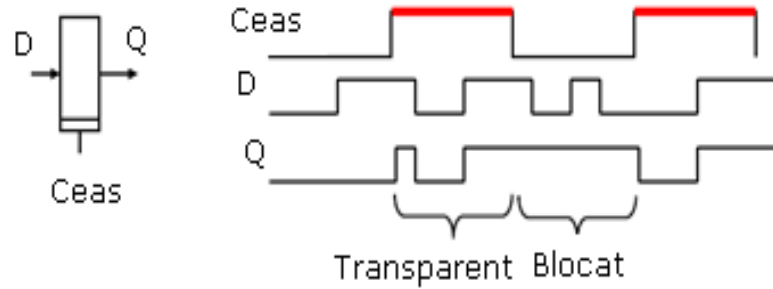

ASIC-uri cu mai multe domenii cu ceas sincron:

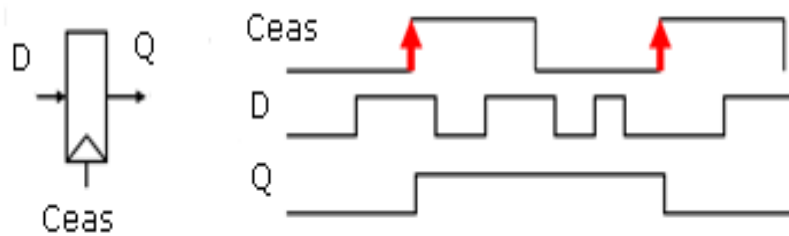
MIT 6371

▪ *Latch/”zăvor” transparent*

MIT 6371

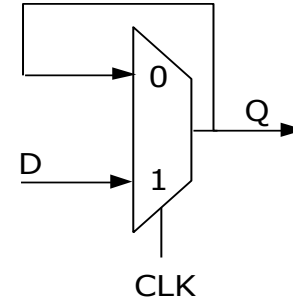
▪ *Registru/Bistabil de tip D, comandat pe front*

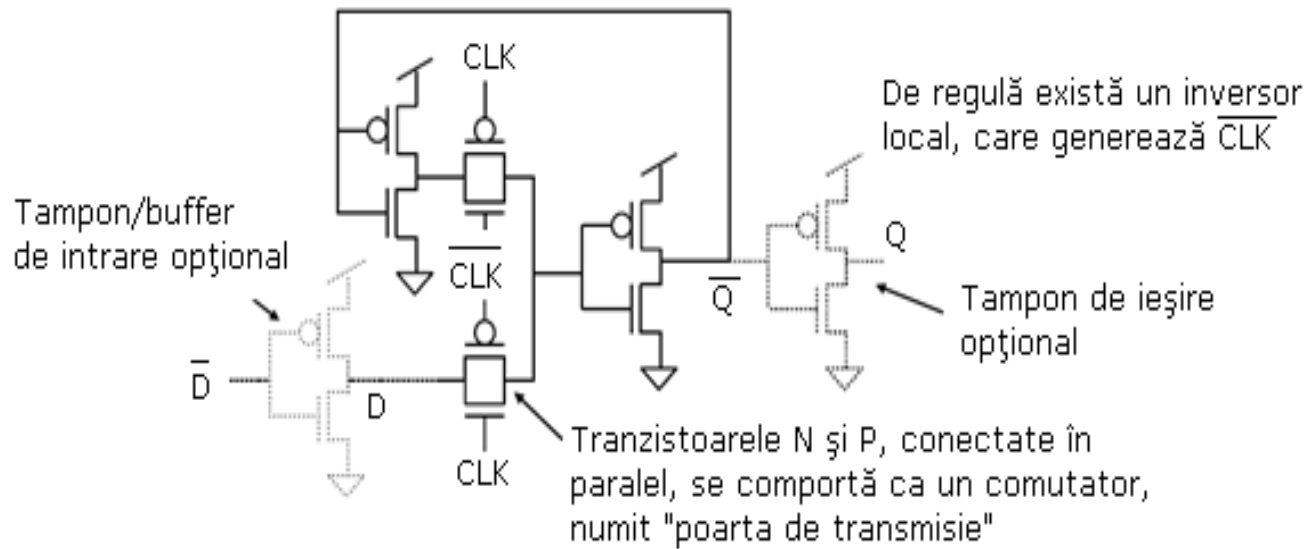
MIT 6371

Realizarea unui Latch:

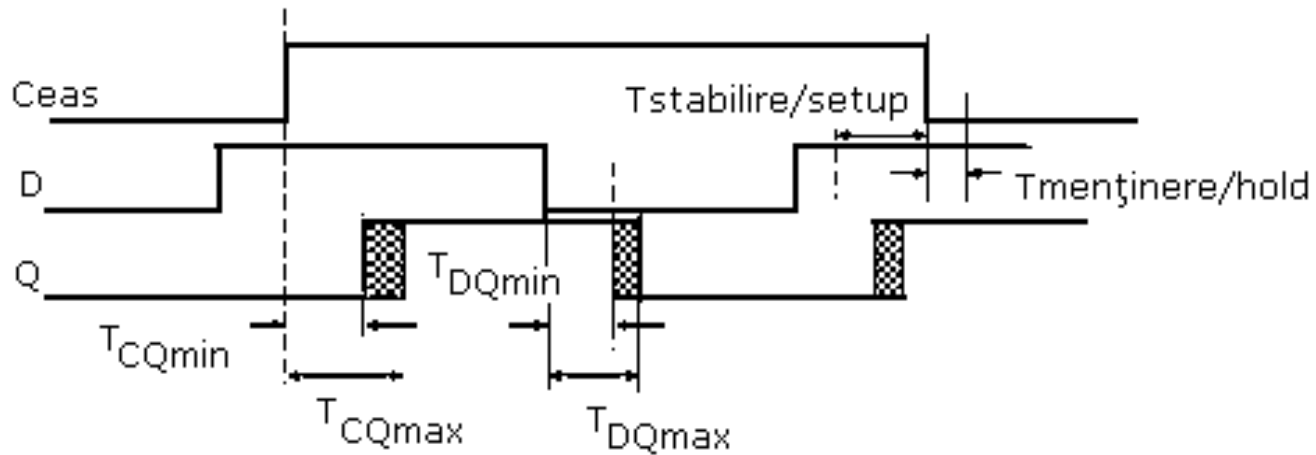
un multiplexor cu
semnalul de selecție CLK

un Latch CMOS realizat cu ajutorul porților de transmisie:

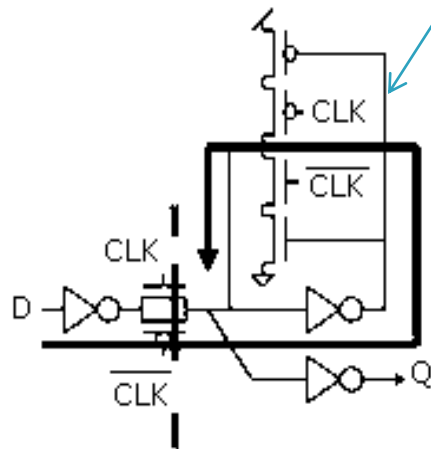
Parametrii sincronizării/timing-ului latch-ului

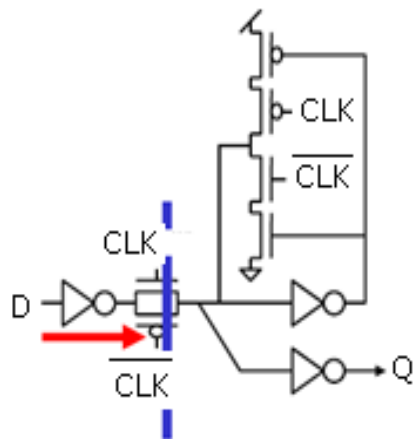
MIT 6371

- **T_{CQmin} / T_{CQmax}** : timpul de propagare a semnalului de la intrare la ieșire atunci când semnalul de ceas deschide latch-ul.
- **T_{DQmin} / T_{DQmax}** : timpul de propagare a semnalului de la intrare la ieșire atunci când latch-ul este transparent; *de regulă este cel mai important parametru de sincronizare a ceasului.*
- **$T_{stabilire/setup}$ / $T_{mentinere/hold}$** : definesc o fereastră în jurul frontului posterior al semnalului de ceas pe durata căreia data trebuie să fie stabilă pentru a fi eșantionată corect.

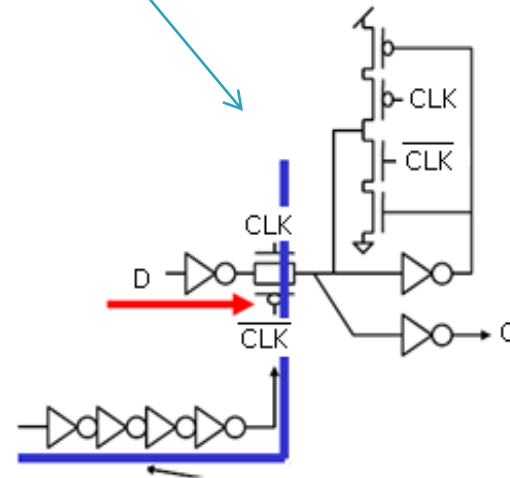
Cursa referitoare la timpul de stabilire și timpul de menținere

MIT 6371

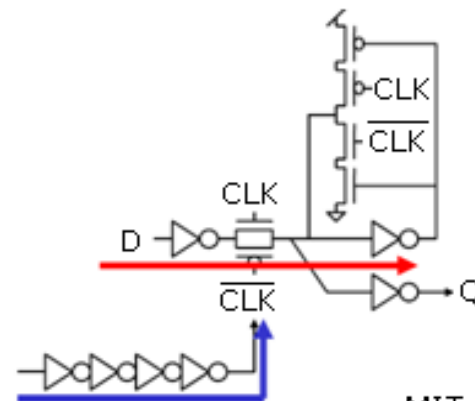

MIT 6371

Inversoarele/tampoanele adăugate demonstrează timpul pozitiv de menținere pentru acest latch: alte proiecte de latch-uri dispun, în mod natural un timp de menținere pozitiv

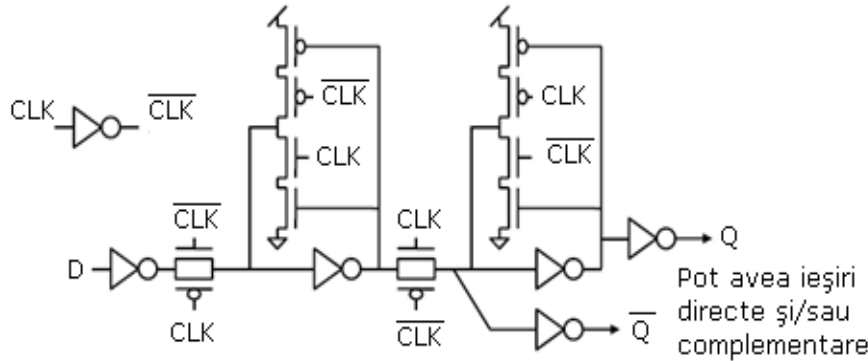
MIT 6371

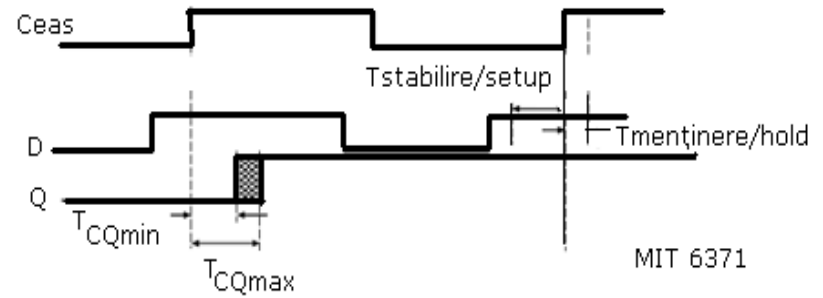
MIT 6371

Circuite bistabile

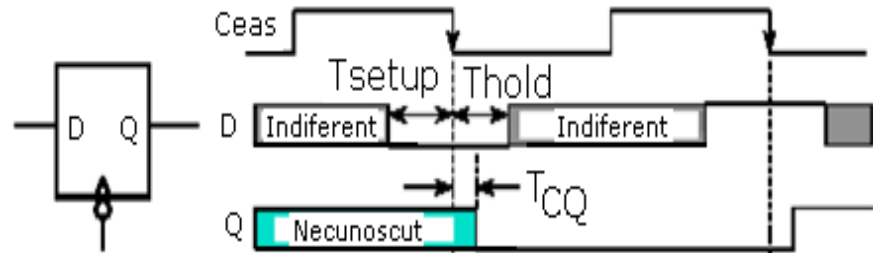

MIT 6371

- **TCQ_{min}/TCQ_{max}** : timpul de propagare a semnalului de la intrare la ieșire, în raport cu frontul semnalului de ceas;

- **$T_{stabilire/setup}/T_{menținere/hold}$** : definesc fereastra din jurul frontului ceasului pe durata căreia data trebuie să fie stabilă, pentru a fi eșantionată corect.

Calculul perioadei ceasului în condițiile comenzii pe front

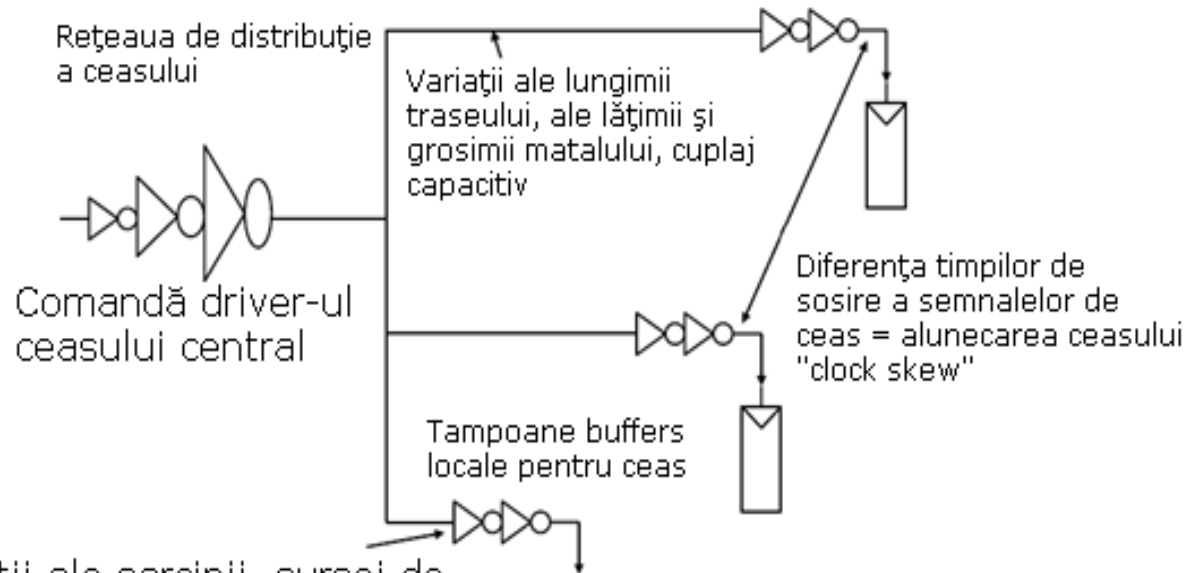
Restricția pentru drumul cel mai lung sau calea cea mai lentă:

$$T_{\text{ciclu}} \geq T_{\text{CQmax}} + T_{\text{pmax}} + T_{\text{stabilire/setup}}$$

Restricția pentru drumul cel mai scurt sau calea cea mai rapidă:

$$T_{\text{CQmin}} + T_{\text{pmin}} \geq T_{\text{meninere/hold}}$$

Furnizarea semnalului de ceas

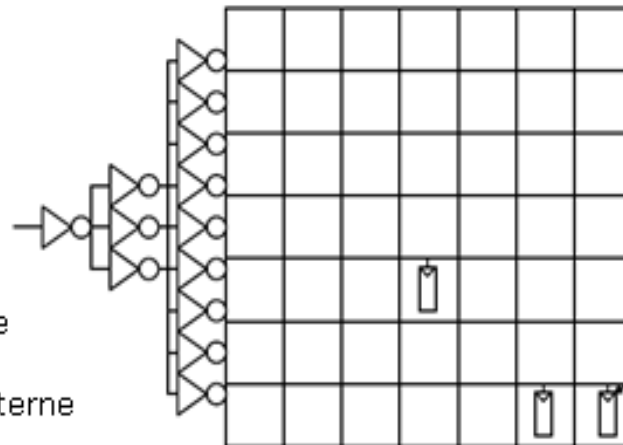

Variații ale sarcinii, sursei de alimentare totale, lungimea canalului și pragului porții locale ale ceasului local, cât și a temperaturii locale.

- **Skew-ul** reprezintă o variație spațială a timpilor de sosire a semnalelor de ceas: variația în ceea ce privește *același* front de ceas, văzut de către două sau mai multe bistabile *diferite*.
- **Jitter-ul** constituie variația temporală a timpilor de sosire: variația în ceea ce privește timpii de sosire a două fronturi succesive ale semnalului de ceas la *același* bistabil.
- Zgomotul sursei de alimentare reprezintă cauza principală a fenomenului jitter.

Rețea de distribuție a ceasului

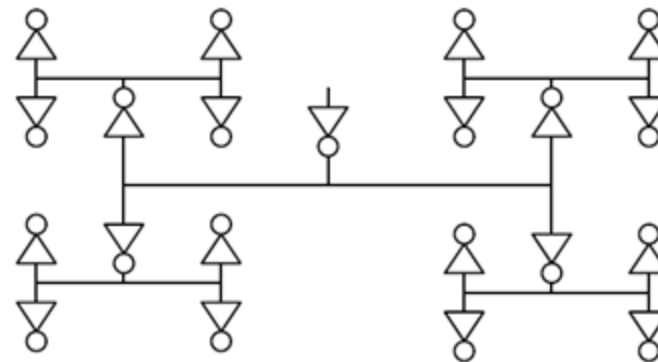
Arborele circuitului de comandă a ceasului se extinde pe înălțimea structurii. Nivelurile interne sunt interconectate.

Rețeaua alimentează direct bistabilele - fără tamponare locale

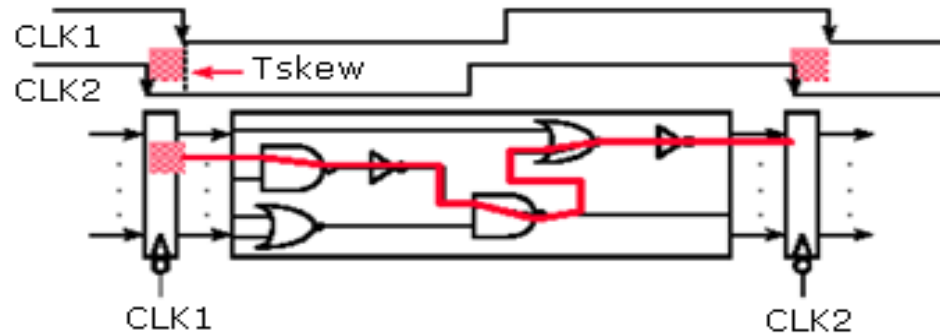
MIT 6371

Arbori H de distribuție a ceasului

MIT 6371

Cazul cel mai defavorabil apare când CLK2 sosește mai devreme/mai târziu decât CLK1.

CS 152

Restricția pentru drumul cel mai lung sau calea cea mai lentă:

$$T_{\text{ciclu}} \geq TCQ_{\text{max}} + T_{p_{\text{max}}} + T_{\text{stabilire/setup}} + T_{\text{alunecare/skew}}$$

Restricția pentru drumul cel mai scurt/calea cea mai rapidă:

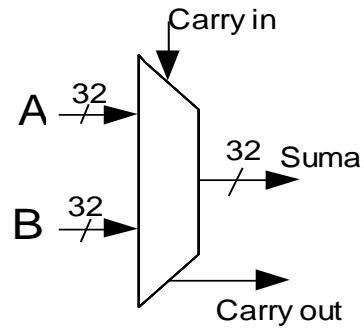
$$TCQ_{\text{min}} + T_{p_{\text{min}}} \geq T_{\text{mentinere/hold}} + T_{\text{alunecare/skew}}$$

Componentele unității de execuție

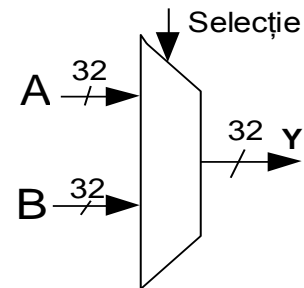
Elemente combinaționale

Elemente de memorare

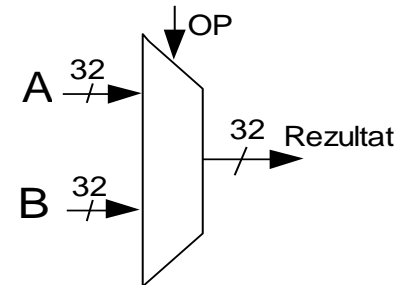
Sumator

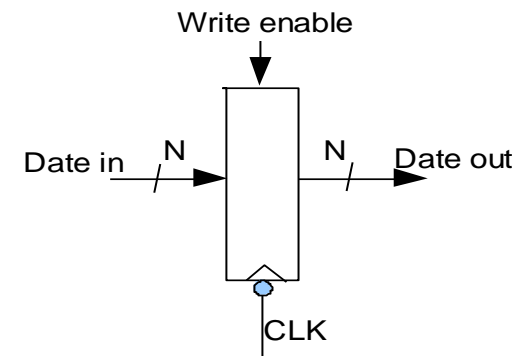
MUX

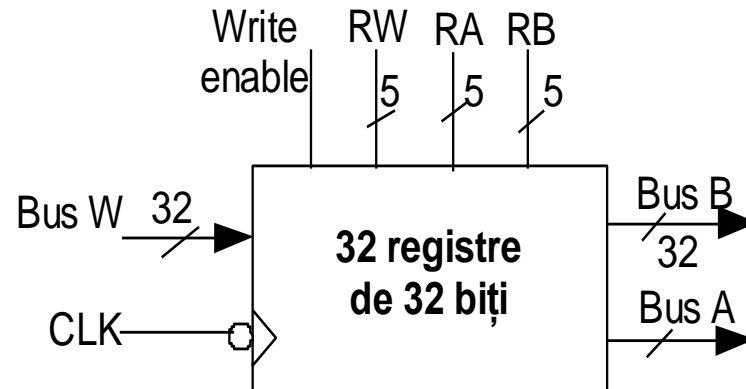
UAL

registru

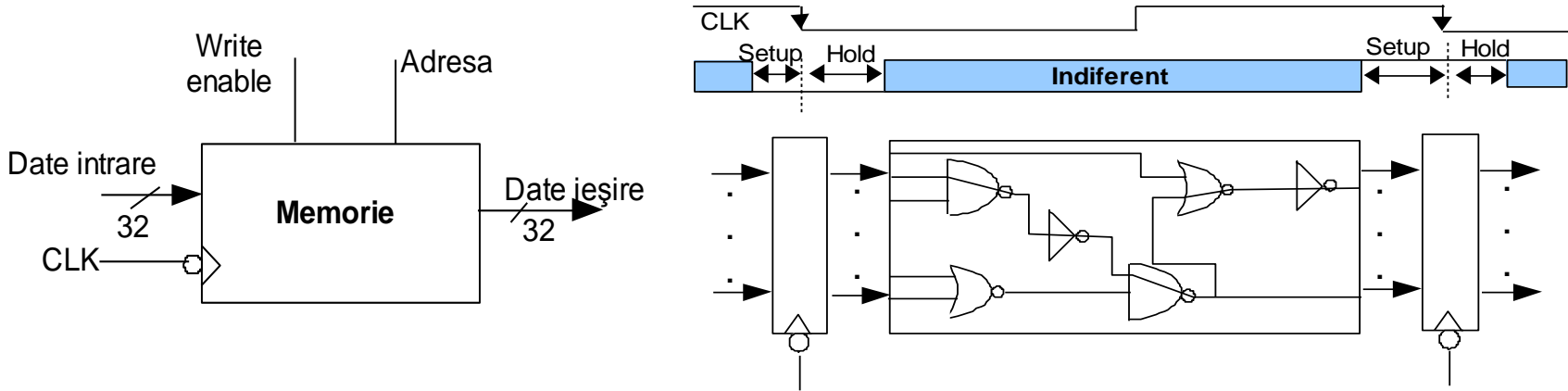
Registrele generale

- RA (număr), care specifică registrul general al cărui conținut se plasează pe busA;
- RB (număr), care specifică registrul general al cărui conținut se plasează pe busB;
- RW (număr), care specifică registrul general al cărui conținut va fi modificat prin forțarea conținutului magistralei busW, când Write Enable este pe nivel ridicat.

Memoria ideală

Metodologia de sincronizare :

- toate elementele de memorare sunt controlate pe același front al ceasului.
- durata ciclului este: $= CLK \rightarrow Q + \text{Întârzierea pe calea cea mai lungă} + \text{Timp de stabilire (Setup Time)} + \text{Alunecarea ceasului (Clock Skew)}$
- $(CLK \rightarrow Q + \text{Întârzierea pe calea cea mai scurtă} - \text{Alunecarea ceasului}) > \text{Timpul de menținere (Hold Time)}$